

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

23 januari 2006

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Eloi Glorieux –

houdende het stimuleren van een vegetarisch en biologisch voedingsaanbod

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door de heer Steven Vanackere**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera Jans, de heren Luc
Martens, Steven Vanackere;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh;

de heren Bart Caron, Kurt De Loor, mevrouw Elke Roex.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, de dames An Michiels, Monique Moens,
de heer Jurgen Verstrepen, mevrouw Linda Vissers;

de dames Cathy Berx, Kathleen Helsen, Trees Merckx-Van
Goey, Sabine Poleyn;

mevrouw Patricia Ceysens, de heer Marc Cordeel, mevrouw
Hilde Eeckhout;

de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, de heer
Herman Reynders.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;

mevrouw Helga Stevens.

Zie:

463 (2004-2005)

– Nr. 1: Voorstel van decreet

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Eloi Glorieux, indiener	4
2. Bespreking	5
3. Stemmingen	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin behandelde het voorstel van decreet houdende het stimuleren van een vegetarisch en biologisch voedingsaanbod op 10 en 17 januari 2006 (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 463/1).

1. Toelichting door de heer Eloi Glorieux, indiener

De heer *Eloi Glorieux* merkt op dat er tussen voeding en gezondheid een direct verband is. Met zijn stelling “laat voedsel uw geneesmiddel zijn en uw geneesmiddel uw voedsel” erkende Hippocrates dat trouwens eeuwen geleden al.

Met dit voorstel van decreet wordt beoogd het recht op keuze voor vegetarisch voedsel te garanderen en het verbruik van gezonde, biologisch geteelde producten te stimuleren. Er wordt dus op geen enkele wijze gepoogd mensen een verplichting op te leggen of aan te zetten om vegetariër te worden. Er wordt alleen een recht gecreëerd om in openbare voorzieningen van de Vlaamse overheid of door de overheid gesubsidieerde inrichtingen – geen privé-restaurants dus – waar geregeld maaltijden worden aangeboden, te kiezen voor een volwaardige vegetarische schotel waarin biologisch geteelde ingrediënten zijn verwerkt.

Vegetarisme is geen modetrend of een verschijnsel dat eigen is aan het geitenwollensokkentype, het is van alle tijden. Wereldwijd zijn miljoenen mensen van allerlei rang en stand vegetariër. Er zijn ook heel wat ‘vleesverlaters’: mensen die er naar streven om minder vlees te eten en daarom geregeld vegetarisch eten.

De beweegredenen om vegetariër of ‘vleesverlater’ te worden zijn zeer divers. Sommige mensen eten vegetarisch omdat ze dat lekker vinden. In de vegetarische keuken worden immers nogal wat ingrediënten gebruikt die in de traditionele keuken niet meer te vinden zijn. Anderen zijn vegetariër om religieuze of spirituele redenen. Nog anderen eten uit respect voor het dierenwelzijn geen producten van gedode dieren. Een andere groep is of wordt vegetariër wegens de schadelijke impact van grootschalige veeteelt op het leefmilieu. Nog anderen willen als vegetariër bijdragen aan het oplossen van het wereldvoedselprobleem. Ten slotte zijn er ook mensen die er louter om gezondheidsredenen voor kiezen om vegetariër te worden.

Voor Vlaanderen zijn er niet veel cijfers over het aantal vegetariërs. In 2001 bleek uit een Dimarso-enquête dat 10 percent van de Belgen beweert vegetariër of ‘vleesverlater’ te zijn. Uit een onderzoek van gewezen Vlaams volksvertegenwoordiger Guy Swennen bleek dat in de Limburgse hogescholen waar dagelijks een vegetarische maaltijd op het menu staat, zowat tien percent van de gebruikers daarvoor kiest. Globaal kan worden gesteld dat minstens één op tien gebruikers van gemeenschapsrestaurant vegetarisch eet als ze daartoe de kans hebben.

Een voorstel van decreet van de heer Swennen ligt trouwens aan de basis van het voorliggend voorstel. In het huidige voorstel is rekening gehouden met de opmerkingen van de Raad van State en voorts zijn er een aantal andere instanties geraadpleegd. Bovendien is er nu een pijler toegevoegd over biovoeding. De motieven om te kiezen voor vegetarische voeding zijn immers voor een groot deel gelijklopend met die om te kiezen voor een aanbod van producten van de biologische landbouw: gezondheidswaarden, respect voor het milieu en voor de natuur, het dierenwelzijn en de smaak.

Jammer genoeg stagneert de biolandbouw momenteel in Vlaanderen. Dat is eigenaardig, want in andere landen wordt het aandeel van de biologische landbouw alsnar groter. In Oostenrijk bijvoorbeeld wordt momenteel al 13 procent van de landbouwgrond biologisch bewerkt, in Vlaanderen amper 0,5 percent. Het argument dat biologische teelt meer kosten meebrengt, geldt evenzeer in andere landen en lijkt daar geen belemmering te zijn voor de verdere ontwikkeling.

Om bioproducten in Vlaanderen verder te laten ontwikkelen, moeten niet alleen de landbouwers, maar ook de andere schakels in de keten ernaar omschakelen: verwerkers, verdelers, cateringbedrijven en consumenten. De bevoegde landbouwadministratie werkt momenteel al aan een specifieke decreetgeving over bioproducten in het cateringbedrijf. Van die expertise kan ook gebruik worden gemaakt om vegetarische schotels op basis van biologisch geteelde voedingsmiddelen aan te bieden.

Omdat het aanbod van producten uit de biologische landbouw momenteel nog beperkt is, voorziet het voorliggend voorstel van decreet in het aanbieden van een vegetarische maaltijd waarvan minstens één component van een schotel afkomstig is uit de biologische landbouw. Daarmee sluit dit voorstel perfect aan bij het Actieplan Biologische Landbouw II. Dat actieplan wordt mee ondersteund door minister-pre-

sident Letermé, die stelde dat niet enkel het aanbod, maar ook de vraag moet worden gestimuleerd.

De spreker overloopt vervolgens kort de tekst van het voorstel van decreet. In artikel 4 wordt aan openbare besturen en overheidsinstellingen die op regelmatige basis maaltijden aanbieden, de verplichting opgelegd om daarbij een vegetarisch aanbod te hebben. In artikel 3 is wel in de mogelijkheid voorzien dat de regering om billijkheidsredenen uitzonderingen toestaat, bijvoorbeeld als het aantal gebruikers van vegetarische maaltijden zeer klein is. Aan een kleine school die dagelijks pakweg 30 maaltijden aanbiedt, kan immers moeilijk worden opgelegd dat daar drie vegetarische maaltijden bij moeten zijn.

In artikel 5 wordt bepaald aan welke normen het vegetarisch aanbod moet voldoen en wordt bepaald dat minstens één component van een vegetarische schotel afkomstig moet zijn uit de biologische landbouw. Over een en ander kan advies worden gevraagd aan een voedingsteam. In artikel 8 wordt de opdracht en de werking van een Vlaams voedingsteam geregeld. Dat team zal onder meer advies kunnen verstrekken over de mogelijkheden en het aanbod van biologisch geteelde ingrediënten en over de mogelijkheden om een evenwichtige, voedzame en smaakvolle vegetarische maaltijd samen te stellen. Het voedingsteam zou minstens moeten bestaan uit een diëtist, een vertegenwoordiger van de bedrijven voor collectieve restauratie, een vertegenwoordiger van de aanbieders die onder de toepassing van dit decreet vallen, een vertegenwoordiger van de vegetarische beweging en een vertegenwoordiger van de erkende federatie van de biosector.

Voor de inwerkingtreding van de verplichting tot het aanbieden van een vegetarische maaltijd wordt als uiterlijke datum van inwerkingtreding 1 januari 2008 vooropgesteld. Dat zou voldoende tijd moeten bieden voor de voorbereiding van een en ander.

2. Bespreking

Mevrouw *Vera Van der Borgh* merkt op dat haar fractie uiteraard niet gekant is tegen vegetarische voeding en het stimuleren daarvan. Het is echter niet duidelijk welk probleem de indieners menen te zien. De meeste openbare instellingen bieden momenteel immers al vegetarische maaltijden aan. Bovendien kan er via het arbeidsreglement heel wat worden opgelost als er een nood blijkt te bestaan die nog niet

wordt ingevuld. Daarbovenop nog een verplichting opleggen en controles invoeren, heeft geen zin. Er is geen nood aan dergelijke regelgeving, zeker in het licht van het gegeven dat er nu al een groot aanbod van vegetarisch voedsel is bij overheidsinstellingen.

De heer *Bart Caron* zegt dat de sp.a-spirit-fractie enerzijds sympathie heeft voor de argumenten voor een gezonde voeding, maar anderzijds vragen heeft bij het opleggen van een verplichting. Het idee achter het voorliggend voorstel van decreet, het propageren van gezonde voeding, is uiteraard goed. De vraag is echter in welke mate dienaangaande verplichtingen moeten worden opgelegd bij de overheid. Kan een gedragswijziging bij de consumenten en bij de overheidsdiensten als aanbieder, ook niet via promotie en voorlichting worden bewerkstelligd? Zijn er geen alternatieven waarmee hetzelfde kan worden bereikt en waarmee kan worden vermeden dat bij decreet een verplichting moet worden opgelegd?

De heer *Felix Strackx* kan zich aansluiten bij het door de vorige sprekers vertolkte standpunt. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om te eten volgens zijn of haar 'overtuiging'. De vraag moet echter het aanbod sturen en de overheid moet dienaangaande niet regulerend optreden.

De heer *Tom Dehaene* is het ermee eens dat aandacht voor voeding belangrijk is, onder meer in de scholen, maar ook bij de overheidsinstellingen. Er zijn zeker argumenten om daarop toe te zien, maar dat moet daarom nog niet in een decreet worden gegoten. Het voorliggend voorstel is een typisch voorbeeld van het maatschappijbeeld van Groen!: alles moet blijkbaar worden gereguleerd. Er zijn ongetwijfeld andere manieren om dezelfde doelstellingen te halen en het aanbieden van vegetarische maaltijden te stimuleren. Door mevrouw Van der Borgh werd er terecht op gewezen dat er nu al in heel wat overheidsinstellingen vegetarisch kan worden gegeten.

Mevrouw *Helga Stevens* sluit zich aan bij de vorige sprekers. Zij is het eens met de gedachtegang achter het voorliggend voorstel. Gezonde voeding is inderdaad belangrijk, maar een verplichting opleggen heeft weinig zin en zou zelfs omgekeerd kunnen werken. Overigens is het stimuleren van de biologische landbouw een aangelegenheid die veeleer in de commissie Landbouw thuishoort en niet in deze commissie. In de mate het om welzijn en om volksgezondheid gaat bij vegetarisch voedsel, is de commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bevoegd. Een promotie-

campagne zou nuttig kunnen zijn, maar de vraag is dan weer waar het geld daarvoor vandaan moet komen. Er zijn immers al zoveel noden in de welzijnssector en er moeten dus keuzes worden gemaakt.

Minister *Inge Vervotte* merkt op dat de heer Guy Swennen in 2003 de Gouden Wortel heeft gekregen voor zijn inspanningen om, onder meer via een voorstel van decreet, het onderwerp vegetarisme op de politieke agenda te plaatsen. Op een symposium op 17 december 2005 werd onder meer aandacht besteed aan studies over de vraag of vegetariërs gezonder zijn. Een vegetarisch voedingspatroon blijkt het risico te verminderen op bijvoorbeeld diabetes en zwaarlijvigheid. Ook het cholesterolgehalte wordt er in positieve zin door beïnvloed. Dat zijn vaststellingen die het de moeite waard maken daar verdere aandacht aan te besteden. Het is wel opvallend dat er vooralsnog geen wetenschappelijk bewijs of geen wetenschappelijke evidentie is van de positieve effecten inzake kankers. Dat is des te opvallender omdat de studiedag niet beperkt was tot Vlaanderen – onder meer de Britse hoogleraar Appleby voerde er het woord – maar nergens blijkt men een effect te kunnen aantonen.

Vast staat wel dat de vleesconsumptie in Vlaanderen te hoog is. Er is dus nood aan informatie over gevarieerde voeding. Op dat stuk is het voorliggend voorstel een goede zaak. Minder positief is echter dat er in dit voorstel niet voor wordt gepleit om in restaurants die door de overheid worden gefinancierd te streven naar een aanbod van in zijn totaliteit gezonde en evenwichtige voeding. Het voorliggend voorstel blijft op dat stuk echter in gebreke. Met een dergelijke partiële aanpak zouden er nog tal van andere decreten nodig zijn om de visie van een totale gezonde en evenwichtige voeding waar te maken. Hoe vegetarisme daar een rol kan bij spelen, zou verder moeten worden uitgewerkt. Ook de effecten van het stoppen met het eten van vlees of het verminderen ervan en het compenseren daarvan, zouden moeten worden bekeken.

De visie over de rol die vegetarisme kan spelen zou moeten worden geïncorporeerd in een globaal beleid, bij voorkeur op een wetenschappelijk onderbouwde manier. Het lijkt dan ook veeleer aangewezen om een wetenschappelijk onderbouwde aanbeveling dienaangaande te doen. Het gedachtegoed dat het voorliggend voorstel schraagt zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Gezondheidsraad (VGR), met als bedoeling dat op te nemen in een totale visie die kan worden meegenomen naar de gezondheidsconferentie van 2008.

De heer *Eloi Glorieux* beaamt dat met dit voorstel van decreet geen evenwichtige voeding in zijn algemeenheid wordt nagestreefd. De bedoeling van het voorstel is immers de component vegetarisme en biologische voeding een plaats te geven in het aanbod van door de overheid gefinancierde restaurants. De overheid heeft immers een voorbeeldfunctie en het past in de beleidskeuzen van deze en vorige Vlaamse Regering om een gezonde voeding en biologisch geteelde producten te promoten. Wat dat laatste betreft, neemt minister-president Leterme als minister van Landbouw trouwens mede het voortouw.

Wat de stelling van mevrouw Stevens betreft dat biologische producten een aangelegenheid voor de commissie Landbouw zijn: het gaat natuurlijk om producten van de biologische landbouw, maar ook de gezondheid speelt hier een belangrijke rol. Op pagina vier en vijf van het voorstel van decreet wordt omstandig uiteengezet dat vegetarische en biologische voeding de gezondheid ten goede komt.

Wat het budgettair aspect betreft, is het zo dat elk voorstel in zekere zin op financieel vlak in competitie komt met andere voorstellen. Als meer mensen de kans wordt gegeven om biologisch en vegetarisch voedsel te eten, zal dat hun gezondheid te goede komen en zal dat bijdragen tot een verlaging van de algemene uitgaven voor de ziekteverzekering.

Uiteindelijk beoogt elk voorstel van decreet of resolutie wel iets op te leggen, te verbieden of te stimuleren. Het gaat niet op om dit voorstel wat gemakshalve af te doen als typisch groene regelneverij. Als er ook maatregelen zouden worden opgelegd aan privé-restaurants, zou men terecht kunnen aanvoeren dat daarvoor geen decreet nodig is, vermits de markt wel regulerend zal optreden als er een grote vraag blijkt te bestaan. In nogal wat openbare ziekenhuizen en scholen is er momenteel geen mogelijkheid om een volwaardige vegetarische maaltijd te krijgen. Het spel van vraag en aanbod werkt niet in dat soort van restaurants. Men kiest nu eenmaal geen school of ziekenhuis louter op basis van het feit of er al dan niet vegetarische maaltijden worden aangeboden. In privé-restaurants hebben de klanten een zekere machtspositie, in restaurants van overheidsinstellingen is dat echter niet het geval.

Omwille van de positieve effecten op de gezondheid, het leefmilieu, het wereldvoedselprobleem en het dierenwelzijn, zou de Vlaamse overheid een voorbeeldrol kunnen en moeten spelen. Zoals al aangegeven, wordt er voor de biologische landbouw nu al een voortrekkersrol vervuld door minister-president

Leterme. Hij beklemtoont terecht dat niet alleen de vraag, maar ook het aanbod moet worden gestimuleerd.

Het is dus niet de verplichting die hier centraal staat, maar wel de voorbeeldrol van de overheid. Het gaat in de eerste plaats om het recht van mensen – en 10 percent van de bevolking is toch geen verwaarloosbare groep – om, als ze dat wensen, een vegetarische schotel te krijgen.

De heer *Bart Caron* zegt dat de sp.a-spirit-fractie weliswaar sympathie heeft voor het voorstel van decreet, maar het niet zal goedkeuren. Met de meerderheidspartijen werd afgesproken om een voorstel van resolutie op te stellen en langs die weg een aantal aanbevelingen aan de regering te doen.

De heer *Felix Strackx* meldt dat Vlaams Belang zich bij de stemming zal onthouden. Het voorstel van decreet bevat ongetwijfeld een aantal positieve zaken, maar het houdt ook een gevaar van ‘overregulering’ in. Het lijkt inderdaad meer aangewezen over deze problematiek een voorstel van resolutie in te dienen.

De heer *Steven Vanackere* stipt aan dat het opleggen van te veel regels, niet wenselijk is. Een stevige aanbeveling aan de regering zou echter wel een goede zaak kunnen zijn. De meerderheidspartijen zijn bereid om daarover constructief na te denken en op redelijk korte termijn een behoorlijk deel van de inhoud van het voorliggend voorstel in een voorstel van resolutie te vertalen.

3. Stemmingen

De artikelen 1 tot 12 worden verworpen met 7 stemmen, bij 4 onthoudingen.

Het voorstel van decreet wordt verworpen met dezelfde stemuitslag.

De verslaggever,

Steven VANACKERE

De voorzitter,

Luc MARTENS
